

De Overdrachtsordonnanties.

Het standpunt der Regeering om de zorg voor het onderwijs en de volksgezondheid *niet* in medebestuur, maar in *autonomie* aan de provincies en de zelfstandige gemeenschappen over te dragen, berust op de gedachte, dat de tijd nog niet is aangebroken om de onderwijs- en volksgezondheidszorg wettelijk te regelen.

Bestaat er derhalve harmonie tusschen dit uitgangspunt en de daaraan ten grondslag liggende gedachte, bij de uitwerking heeft de Regeering zich in *feite* op het standpunt gesteld alsof de onderwijs- en gezondheidszorg in *medebestuur* waren overgedragen.

Immers kan en mag Zij Haar bemoeienis met deze belangrijke onderdeelen van Overheidszorg niet prijsgeven.

Door deze tweeslachtige constructie van *rechters* autonomie, maar *feitelijk* medebestuur, was de Regeering echter gedwongen om den staatsrechtelijken weg te verlaten en Haar toevlucht te nemen tot onwettige middelen om centrale leiding en toezicht te verzekeren, zoowel t. a. v. de inrichting van het onderwijs als van de overgedragen taak.

Zoo is de Regeering van meening, dat tegen een te kort schietende uitvoering van de nieuwe taak, b. v. bij inkrimping van de onderwijsgelegenheid, gewaakt kan worden door middel van het *begrootingstoezicht*.

Dit toezicht kan inderdaad voorkomen, dat onnoodige uitgaven worden gedaan, maar mag niet misbruikt worden om te dwingen tot het doen van bepaalde uitgaven, die niet bij ordonnanterie zijn voorgeschreven.

Wanneer na de totstandkoming der financiële verhouding tusschen het Land en de lokale ressorten de Landsbelastingen gedeeltelijk ter beschikking van die ressorten worden gesteld, blijven deze, bij overdracht in autonomie van bepaalde onderdeelen van staatszorg, volkomen vrij in de wijze van aanwending dier gelden.

In de praktijk heeft het bezwaar van wettelijke regeling zich reeds doen gevoelen bij de overdracht van den landbouwvoorlichtings- en den veeartsenijkundigen dienst aan de provincies.

Maar wat baat het om daarvoor wettelijke regeling te treffen en hoe kan zoowel voor behoorlijke centrale leiding en toezicht als voor een goed verband tusschen de overgedragen taak en de resterende landstaak gezorgd worden, wanneer de uitvoering van die wettelijke regeling in de praktijk niet wordt opgedragen in medebestuur met de daaraan verbonden waarborgen en andere

van overdracht in autonomie onderscheiden consequenties.

„Daartoe nu dient bij de overdracht der onderwijszorg de bepaling, dat de *inrichting* van het onderwijs door het Land bepaald blijft en bij de overdracht van zorg voor de volksgezondheid de bevoegdheid van het Diensthoofd om *medisch-technische* aanwijzingen te geven”. (M. v. A.).

Maar waarop berust bij overdracht in autonomie de wettige basis voor dit ingrijpen der Regeering, zoolang en voorzoover de inrichting niet wettelijk geregeld is en wat komt er in de praktijk van die autonomie terecht, wanneer de lokale ressorten verplicht zijn allerlei *aanwijzingen* van een hoofdambtenaar op te volgen.

Slechts door opdracht in medebestuur kan de decentralisatie *beheerscht* worden, op de wijze als door de Regeering voorgestaan.

Dit stelsel van beheerschte decentralisatie besteeft toekenning van *welomschreven* (wij cursiveeren) wettelijke bevoegdheden aan de centrale Overheid onder toekenning van een zeer ruime mate van regionale zelfstandigheid aan de plaatselijke besturen.

In geen geval mag de overdracht, omdat ze praematuur en voor wettelijke regeling nog niet vatbaar zou zijn, in een rechtsstaat beheerscht worden door „prentah aloes” aan bestuursambtenaren en lokale ressorten.

Het tweede punt, dat wij nogmaals ter sprake willen brengen, is de door ons in de vorige aflevering bepleite overdracht van het volksonderwijs aan het regentschap.

In de praktijk valt nog uiterst weinig te bespeuren van een ontwakend besef bij de desa, dat *de volksschool haar school is, op welker instandhouding de inlandsche gemeenten in vele gevallen* (wij cursiveeren) reeds prijs zijn gaan stellen.

Het zou niet een groote stap achteruit zijn, maar eene aanpassing aan de feitelijke verhoudingen, wanneer het desaonderwijs voorshands aan het regentschap zou worden overgedragen, zoolang de desaingezetenen niet in staat zijn om dit onderwijs financieel en materieel te verzorgen.

Hoewel de Inlandsche leden van den Volksraad ongetwijfeld voorstanders zijn van de desa-autonomie, hebben zij nochtans ter wille van eene goede verzorging van dit onderwijs, hun ideaal voorloopig prijsgegeven, terwijl in het bijzonder de Regenten onder hen den feitelijken toestand het best kunnen beoordeelen.

Het is m.i. niet noodig, dat bij overdracht van het volksonderwijs aan de regentschappen, de bijdragen van de desa in geld of in natura moeten worden omgezet in *belastingen*.

Dit kan in dezen vorm geregeld worden, dat de inlandsche gemeenten verplicht worden op den bestaanden voet bij te dragen in de kosten van de volksscholen binnen haar ressort, zooveel mogelijk tot het volle bedrag daarvan, hetzij in geld, hetzij in natura.

Aard en omvang dier bijdragen zouden jaarlijks door den Regent kunnen worden vastgesteld in overleg met het college van gecommitteerden van den regentschapsraad en de betrokken inlandsche gemeente.

Op welke wijze de regentschappen een dankbare taak zullen verkrijgen ter verzorging en versteviging van het volksonderwijs, is ons niet duidelijk, want voor aanvullenden steun is geld noodig, waarover de regentschappen in den regel niet beschikken, evenmin als het Land op dit oogenblik aanvullende steun meer verleent.

En zal die aanvullende steun in mindering worden gebracht van de aan de regentschappen uit te keeren bedragen?

De aanstelling door regentschappen van *eigen* schoolopzieners zal wegens de daaraan verbonden kosten als regel uitgesloten zijn.

In verband hiermede begrijpen wij niet, waarom de Regeering niet iets verder wil gaan en voor de regentschappen de mogelijkheid openen om eigen opzieners aan te stellen uit door het Land dan wel de provincie ter beschikking gestelde ambtenaren.

Inderdaad zullen bij overdracht van het volksonderwijs aan de regentschappen de volksonderwijzers *regentschapsambtenaren* worden.

Maar zij zullen onder het maandlonersreglement vallen en dus geen recht op pensioen kunnen doen gelden, terwijl overgang in dienst van het regentschap eene mooie gelegenheid biedt om hunne verzorging in een of anderen vorm te regelen, zonder onaanvaardbare financiële consequenties.

Daarom blijven wij onder de huidige constellatie het pleit voeren voor overdracht van het volksonderwijs aan de regentschappen.

Mr. H. D. VAN WERKUM.

Een kleine opmerking t. a. v. de beheersvoorschriften 1936.

Naar aanleiding van het onderschrift van de redactie voorkomende op pagina 275 van *Locale Belangen* van 16 September 1936 zou ik gaarne het volgende willen opmerken.

Aan het voorschrift, dat de bevelschriften tot betaling steeds op naam van de rechthebbenden moeten worden gesteld, kan naar mijn meening in de practijk niet altijd stipt de hand worden

gehouden. Ten behoeve van de betaling van salarissen bijvoorbeeld, zal men er genoeg mee moeten nemen, dat de bevelschriften worden gesteld op naam van de dienstcheffs ter verdere uitbetaling aan de rechthebbenden. Anders zou men voor iederen ambtenaar één bevelschrift moeten uitschrijven.

Hetzelfde hebben wij met de koelieloonen. Wanneer de werkljsten na de afsluiting dadelijk bij de secretarie kunnen worden ingediend, verdient het m. i. aanbeveling de koelieloonen per bevelschrift uit te betalen. Het bevelschrift wordt dan gesteld ten name van het hoofd der regentschapswerken ter verdere uitbetaling aan de werkbazen, mandoers en koelies. Voor koelieloonen kan men zeer zeker sommen ter goede rekening verstrekken, doch dan zou het een hoop administratie geven. Men denke aan het bijhouden van het kasboek, het register van ter goede rekening verstrekte sommen, het opmaken van verantwoordingen en de kasopnamen. Indien betaling per bevelschrift mogelijk is, dan dient daaraan de voorkeur te worden gegeven boven het verstrekken van sommen ter goede rekening. Trouwens, uit paragraaf 30 van bijblad No. 13678 (blz. 420) blijkt, dat het de bedoeling is, dat uit sommen ter goede rekening alleen de z. g. kleine uitgaven mogen worden bestreden.

Voor de uitbetaling van de zittinggelden en reis- en verblijfkosten van de raadsleden bestaat bij het regentschap Keboemen de gewoonte, dat één bevelschrift wordt uitgeschreven ten name van één der secretarie-ambtenaren ter uitbetaling aan de raadsleden. Volgens paragraaf 26 van bovengenoemd bijblad zal dit niet meer mogen voorkomen. Er zullen dus zooveel bevelschriften moeten worden uitgeschreven als er raadsleden zijn, voor Keboemen dus 36, althans wanneer alle raadsleden zijn opgekomen. Mag men in dit geval, om schrijfwerk te beperken, één bevelschrift uitschrijven, hetwelk als volgt wordt omschreven: „De kashouder enz. zal betalen aan de „in bijlage dezes met namen genoemde raadsleden” de somma van enz.? Aan het bevelschrift wordt dan een staat gehecht vermeldende de namen der opgekomen leden, het bedrag en de berekening van de aan elk lid te betalen vergoeding en de kolom „handteekening voor de ontvangst”. Nadat alle leden den staat voor de ontvangst hebben geteekend wordt het bevelschrift verzilverd en heeft de uitbetaling aan de leden plaats. Het bevelschrift wordt dus niet voor voldaan geteekend.

Keboemen, September 1936.

R. MARGONO.

Underschrift van de Redactie.

Tegen de gebruikelijke werkwijze om ter vereenvoudiging der administratie voor de uitbetaling van salarissen, zittinggelden, koelieloon enz. collectieve bevelschriften uit te schrijven bestaat o.i. ook onder de nieuwe voorschriften geen bezwaar.

Eenige opmerkingen over de nieuwe financiëele voorschriften

Bij het doornemen van deze voorschriften en de vergelijking van den tekst daarvan met de destijds bij de Regeering ingediende ontwerpstukken bleek, dat daarin vermoedelijk eenige vergissingen, (drukfouten?) zijn geslopen. Het lijkt mij van belang deze — voor zoover zij voor de toepassing in de practijk van beteekenis zijn — hieronder te laten volgen.

1. blz. 20 — 21. model A II. Volgens de voorstellen was bij model A II gerekend op meer dan één bedrijfsbegroting. Dit blijkt wel uit het feit, dat boven aan blz. 20 begonnen wordt met „I. Begroting voor het bedrijf”. Onderaan dit model moet dus gerekend worden op de begroting van het volgende bedrijf; daar stond dan ook oorspronkelijk: II Begroting van het bedrijf”. Aan het slot van dit model (m. a. w. van de bedrijfsbegrotingen) behoort vervolgens volgens de ontwerpstukken te worden vermeld:

„Aldus vastgesteld ter openbare vergadering,

„gehouden den 19.

„De Raad voornoemd

„De. ”.

De onderteekening der bedrijfsbegrotingen zal niet ontbeerd kunnen worden, aangezien model A II in besluitvorm is gegoten. (zie aanhef op blz. 19).

2. blz. 33 model A VIII. In kolom 6 is noot 3 en in kolom 8 noot 2 aangehaald. Ten rechte moeten deze aanhalingen juist omgekeerd worden: Op kolom 6 heeft noot 2 en op kolom 8 noot 3 betrekking.

3. blz. 40 model A XI. In kolom 5 (Toelichtingen), zoowel boven als beneden, had evenals in kolom 5 op blz. 41, de noot behooren te worden aangehaald.

4. blz. 58 en 59. Blz. 59 moet blz. 58 zijn en blz. 58 is ten rechte blz. 59. Hetgeen op blz. 59 staat is nl. het laatste gedeelte van model B. I en dient dus aan te sluiten op blz. 57.

5. blz. 62 en 63. model B III. De tweede regel na de streep: „Saldo in kas op ultimo December van het rekeningsjaar f” is ten onrechte middenin gedrukt. Deze regel behoort zoo te worden geplaatst, dat het geldbedrag in

de 3e geldkolom (zijnde de eerste geldkolom op blz. 63) komt te staan.

6. blz. 66 model B V. Onder B is na „30 Juni” abusievelijk uitgevallen het woord „schuldig”.

7. blz. 99. Artikel 6, 2e lid, der Beh. V. Het ontwerp luidt: „Het bepaalde in het tweede en derde lid van art. 5 enz.” De woorden „en derde” zullen abusievelijk uitgevallen zijn, aangezien het derde lid van artikel 5 wel van toepassing dient te zijn.

8. blz. 101, 2e regel van boven. Na „hulpkasboeken” behoort het woord „van” te worden opgenomen.

9. blz. 113, model C IV. Hetgeen op deze bladzijde boven het kolommenhoofd is vermeld, is niet juist gedrukt. Door dit te volgen zou men een onjuist register krijgen.

Dit moet zijn als volgt:

Verhooging of vermindering van het geraamd bedrag bij begrotingswijziging en/of door af- en overschrijving.

Geraamd bedrag bij de oorspronke-

lijke begroting. f

Raadsbesluit dd. no.

+ of —
f

Raadsbesluit enz. ”

De bedoeling is dus dat men bij het drukken der registers een zoodanige ruimte neemt, dat in dit hoofd alle mutaties in de ramingen kunnen worden gestaffeld.

Hetzelfde geldt voor blz. 115, model C V bovenaan.

10. blz. 114/115 model C V. Bij dit model „Grootboek van ontvangsten” is verzuimd het titelblad op te nemen, dat m. m. gelijk is aan het titelblad voorkomende op blz. 111.

11. blz. 125 en 127. modellen C XIVa en C XIVb. De midden op deze modellen voorkomende streep moet beschouwd worden als een perforatielijijn.

12. blz. 403 (Leidraad) 4e regel van onderen van § 5. Tusschen de woorden „de” en „Gedeputeerden” behoort volgens de ontwerp-Leidraad de navolgende regel te staan: „besturen van Stadsgemeenten en Regentschappen tot het College van”. Aangezien deze zin alleen met tusschenvoeging van de aangehaalde woorden leesbaar is, zal de weglating daarvan een drukfout zijn.

13. blz. 416 (Leidraad). Reeds heeft de heer Margono op blz. 275 van dit blad opgemerkt dat het jaartal 1934 in kolom 6 van de „Recapitulatie van uitgaven” 1936 zal moeten zijn. Dit geldt echter ook voor hetzelfde jaartal in kolom 10 van die recapitulatie.

Soerabaja.

J. D. P. VAN DIJK.

UIT DEN VOLKSRAAD.

Gedeeltelijke overdracht van de landszorg voor de volksgezondheid op zelfstandige gemeenschappen, wijziging Epidemieordonnantie en wijziging Reglement op den Dienst der Volksgezondheid.

(ond. 47 — afdeelvingsverslag ¹⁾).

§ 1. Wenschelijkheid van overdracht thans.

a. Tegenstanders.

Verscheidene leden verklaarden zich voorstanders van voortgezette decentralisatie, waar deze mogelijk is, zonder de over te dragen takken van staatszorg in gevaar te brengen en zonder de financiële draagkracht der autonome ressorten te overschrijden. Omdat naar hunne meening vervulling van deze voorwaarden in de ontworpen regelingen niet wordt verzekerd en, onder de omstandigheden van het oogenblik, ook niet mogelijk is, hadden zij tegen de voorgestelde, gedeeltelijke overdracht van de landszorg voor de volksgezondheid en het onderwijs bezwaar.

(Algemeene financiële toestand)

De voorgestelde overdracht had op hen den indruk gemaakt in hoofdzaak te zijn ontworpen om te komen tot een uiteindelijke verlichting van het landsbudget. Bezuinigingen zijn op de begrooting van volksgezondheid en onderwijs niet meer mogelijk gebleken, zoodat nu naar het schijnt een oplossing wordt gezocht in de richting eener wijziging van den opzet van de overheidsorganisatie en hare financiering. De voorstellen blijven hiermede geheel in overeenstemming met de stelling der Regeering, dat de doorvoering der bestuurs-hervorming, die om de crisis moest worden opgeschort, thans om de crisis ter hand genomen moet worden (zie o.a. zitt. 1935—'36, Ond. 94).

Dat echter, zooals de memorie van toelichting in uitzicht stelt, de verdere decentralisatie van landszorg zal leiden tot bezuiniging, dient te worden betwijfeld. Op het oogenblik zijn de kosten voor volksgezondheid en onderwijs reeds tot een minimum teruggebracht. Hoewel tengevolge hiervan nog niet voldoende in het belang van deze zoo belangrijke onderdeelen van overheidszorg kan worden gedaan, moet aan den anderen kant worden erkend, dat met het weinige beschikbare personeel en de geringe fondsen, dank zij de groote ervaring van het personeel in de bestaande organisatie, nog

betrekkelijk veel wordt bereikt. De onderhavige voorstellen brengen nu een gedeeltelijke overdracht van werkzaamheden, welke gepaard gaat met een evenredige overdracht van middelen op 88 autonome ressorten. Met het op deze wijze versnipperde, weinige geld — voor volksgezondheid f 1 1/2 mm, te verdeelen over 88 ressorten — zal door de zelfstandige gemeenschappen, die bovendien minder ervaring bezitten, niets of zeer weinig gedaan kunnen worden. Tenzij men instemt met een aanmerkelijken achteruitgang, kwalitatief en quantitatief, van de zorg voor de beide belangen — welke achteruitgang wellicht slechts voor groote gemeenten als Batavia of Soerabaja niet zal behoeven plaats te hebben — zal de overdracht dus onafwijsbaar vermeerdering van uitgaven vergen.

Wel rekent de Regeering, voor volksgezondheid en onderwijs tezamen op een bedrag van f 50.000 voor extra-kosten, maar deze zijn uitsluitend bestemd voor de meerdere uitgaven, veroorzaakt door uitbreiding van de administratieve werkzaamheden der provincies en lagere gemeenschappen. Nog daargelaten, dat dit bedrag eenigszins optimistisch geraamd schijnt, dient [men in aanmerking te nemen, dat niet slechts voor de administratieve, maar ook voor de overige werkzaamheden hoogere uitgaven noodig zullen zijn, omdat de overgedragen taak gedurende korteren of langeren tijd op minder doelmatige wijze zal

TEMBOSYNTH

DE BETERE MUURVERF MET
MATTE GLANS VOOR
BINNEN- EN BUITENWERK
GEEFT BESLIST NIET AF

Een product

SPECIAAL AANBEVOLEN VOOR
HOTELS, KANTOREN, SCHOLEN,
BIOSCOPEN, ZIEKENHUIZEN,
KERKEN, ENZ.

VRAAGT BROCHURE!

¹⁾ Aan het afdeelingsonderzoek is voorafgegaan een onderzoek door een commissie van voorbereiding, bestaande uit den Voorzitter en de heeren Abdul Rasjid, Eekhout, De Hoog, Iskandar Dinata, Kerstens, Kruijne, Leunissen, Loa Sek Hie, Moelia, Roep, Soetardjo en Soeria Nataatmadja, welke commissie den 5 den September 1936 verslag uitbracht.

worden uitgeoefend. Zelfs zal, niettegenstaande de verwachtingen der Regeering, aan uitbreiding der overgedragen diensten niet ontkomen kunnen worden. Daarnaast dient te worden betwijfeld, of locale krachten beter en goedkooper te krijgen zullen zijn. In de grootere gemeenten althans heeft men in dit opzicht al dadelijk met een hooger levensstandaard te maken: Zoo worden bijv. de gemeenteonderwijzers te Batavia aanmerkelijk hooger bezoldigd dan de gouvernementsleerkrachten. Het argument van den levensstandaard wordt echter ook in allerlei kleinere plaatsen aangevoerd voor een betere salarisregeling. Voorts valt te denken aan den toestand van gebouwen en inventarissen, welke in het bijzonder wat de Gouvernements burgerlijke ziekeninrichtingen en, hier en daar, ook wat de scholen betreft tengevolge van de interingspolitiek te wenschen overlaat. Men verlieze ook niet uit het oog, dat de materiële uitgaven voor het Land thans, tengevolge van de lage prijzen, een minimum bedragen. Zoodra echter in den economischen toestand een wijziging komt en de prijzen weer zullen stijgen, zal de materiele verzorging van de beide belangen vanzelf meer geld vereischen. De meerdere uitgaven zullen dan, wanneer de overdracht heeft plaats gehad, ten laste van de ressorten komen.

Alle noodzakelijke, hoogere uitgaven zullen zonder verhooging van de landsuitkeeringen — waarop behalve in bijzondere gevallen niet gerekend kan worden — moeten worden opgebracht door de ingezetenen der ressorten. Tegen een verdere opvoering der lasten, welke lijnrecht ingaat tegen de allerwegen gevolgde politiek van aanpassing aan een lager niveau, moet bij voorbaat bezwaar worden gemaakt. Daarbij komt, dat vooral in gemeenschappen met een overwegend arme bevolking de extra-lasten zullen komen te drukken op de kleine groep bezitters. Niet te ontkennen valt, dat het vele goede, dat de ressorten reeds tot stand hebben gebracht — bijv. verzorging van de wegen — goeddeels slechts door enkele, bepaalde groepen der burgerij is bekostigd. In dit verband kan de straatbelasting genoemd worden, de verhooging der opcenten op de verponding van 10 tot 50, enz. Verhooging der uitgaven — en dus der plaatselijke belastingen — zal bovendien in de hand worden gewerkt, doordat de locale ressorten veel meer behoefte zullen gevoelen aan uitbreiding van ziekenzorg en onderwijs dan de centrale overheid.

Tegen deze nadeelen wegen de voordeelen van locale behartiging van belangen niet op. Overdracht als in de ontwerpen beoogd zou, gezien den toestand van 's Lands financiën, alleen dan te verdedigen zijn, indien de financiële positie van de ressorten sterker was dan die van het

Land, hetgeen toch zeker niet geacht kan worden het geval te zijn.

Eenige leden merkten hierbij op, dat wellicht wat het onderwijs en de individueele ziekenzorg betreft, de vraag, of de voordeelen van de overdracht opwegen tegen de nadeelen, bevestigend beantwoord kan worden, maar dat dit zeker niet het geval is met de preventieve gezondheidszorg. Het standpunt, dat de toestand van 's Lands financiën ontlasting van het landsbudget tot elken prijs noodzakelijk maakt, mag ten aanzien van laatstgenoemd onderdeel der overheidstaak zeker niet worden aanvaard. Er is op dit belangrijke gebied in de laatste 20 jaar zóó veel bereikt, dat het ontoelaatbaar is af te wachten in hoeverre de autonome ressorten de verdere ontwikkeling van deze overheidstaak zullen kunnen bekostigen.

(Financiële regeling der overdracht; financiële verhouding tusschen het Land en de ressorten). Verzet, zooals in het voorafgaande is betoogd, de algemeene financiële toestand van het Land zich tegen de overdracht, daarnaast is het bedenkelijk, dat een financiële regeling ontbreekt met betrekking tot de beide over te dragen onderdeelen van landszorg, welke regeling noodzakelijk moet worden geacht om de autonome ressorten eenige zekerheid te geven ten aanzien van de financiering van de hun toe te wijzen taak. De mededeeling in de memorie van toelichting (blz. 12), dat „uitkeeringen zullen worden gedaan overeenkomstig hetgeen op de landsbegroting voor 1937 is vermeld, zoodat op de overgedragen zorg door de provinciën en lagere gemeenschappen voorshands niet verder bezuinigd zal behoeven te worden”, doet voorzien, welke gevolgen een bestendiging of een verergering van den huidige toestand van het landsbudget zal hebben voor de met een deel der landstaak te belasten zelfstandige gemeenschappen.

Eenige leden achtten het zelfs noodzakelijk, alvorens tot overdracht van eenig onderdeel der overheidstaak over te gaan, de geheele financiële verhouding tusschen het Land en de ressorten — waarop reeds jaren lang door den Volksraad met klem is aangedrongen — afdoende te regelen.

(Noodzaak van consolidatie). Overdracht van de overheidszorg voor onderwijs en volksgezondheid — zoo werd vervolgens opgemerkt — vereischt een geconsolideerden toestand op dit gebied. Beide onderdeelen van staatszorg verkeeren evenwel nog in een ontwikkelingsstadium: verder ontbreken definitieve wettelijke regelingen terzake nog immer. Dit betreft zoowel vraagstukken van aard, inhoud en organisatie van het onderwijs en de gezondheidszorg, als kwesties

nopens de verhouding van de particuliere verzorging dezer belangen tot de landszorg.

(Doorvoering der bestuurshervorming). Neemt men hierbij in aanmerking, dat het landsbestuur in zijn verschillende vormen langzamerhand een zeer brokkelig karakter begint aan te nemen, dat het met de bestuurshervorming op Java nog niet geheel in orde is en dat er nog geenerlei zekerheid bestaat omtrent hetgeen in de Buitengewesten met de hervorming zal geschieden, dan is er alle reden om te vreezen voor ernstige verwarring, wanneer zal worden overgegaan tot overdracht alvorens al deze kwesties zijn opgelost.

(Conclusies). Op grond van alle bovenstaande bezwaren konden de hier aan het woord zijnde leden zich met de voorgenomen overdracht niet vereenigen. Met deze overdracht dient h.i. gewacht te worden, totdat 1°) een betere economische en financiële toestand over ruimere middelen de beschikking zal geven, 2°) een grootere stabiliteit in de financiële regeling der overdracht zal zijn verkregen, 3°) een definitieve wettelijke regeling van het onderwijs en de volksgezondheid zal zijn tot stand gebracht, omvattend alle organen — overheids- en particuliere instellingen — die bij de verzorging van deze belangen betrokken zijn, en 4°) meerdere zekerheid wat betreft de doorvoering der bestuurshervorming gegeven kan worden.

b. Voorstanders.

Vele andere leden zagen in de geopperde bezwaren geen voldoende grond om van overdracht van een deel der landszorg voor de volksgezondheid en het onderwijs af te zien, ook al konden eenige dezer leden bedoelde bezwaren voor een deel onderschrijven.

Zij stelden voorop, dat in feite reeds in de bestuurshervormingswet de basis voor de taakoverdracht van het centraal gezag op de zelfstandige gemeenschappen is gelegd. Aldus beschouwd, is de overdracht van de landszorg voor volksgezondheid en onderwijs te beschouwen als een opvolging van het wettelijk voorschrift, neergelegd in de Indische Staatsregeling. Alleen al om deze reden ware het onjuist deze overdracht, die reeds aan de orde is sinds de invoering der bestuurshervorming op Java, nog langer tegen te houden. Doch ook afgezien hiervan moet verdere overdracht van de landstaak in het belang van een gezonden groei der lagere gemeenschappen en met het oog op de toekomstige ontwikkeling van het land onvermijdelijk geacht worden.

(Algemeene financiële toestand) Wat het financieel aspect van deze overdracht

betreft, waren de hier aan het woord zijnde leden over het algemeen niet zoo somber gestemd, al meenden ook zij voor de naaste toekomst van de overdracht geen bezuiniging te moeten verwachten, hetgeen zij trouwens niet als eisch stelden. Voor het oogenblik is de financiële basis der voorstellen, hoewel niet zooals men haar gaarne zou wenschen, voldoende te achten en men mag vertrouwen, dat dit ook voor de eerstkomende jaren het geval zal zijn.

Als men zich op dit standpunt stelt, behoeft men ook niet te vreezen, dat de aan de ressorten toe te vertrouwen belangen tengevolge van de beperktheid der middelen, het personeelsgebrek en de geringe ervaring der ressorten zullen worden geschaad. Men mag er op rekenen, dat de centrale diensten — het Departement van Onderwijs en de Dienst der Volksgezondheid — er in de eerste jaren op zullen toezien, dat de overgedragen taak naar behooren wordt uitgeoefend. Dank zij ook de ter beschikkingstelling van landspersoneel met rijpe ervaring zal aldus geleidelijk een weliswaar niet ideale, maar toch wel bevredigende toestand verkregen kunnen worden. Daarbij neme men ook in aanmerking, dat verscheidene raden — regentschaps- en stadsgemeenteraden — reeds thans over ervaring beschikken op het gebied van onderwijs en individuele ziekenzorg. Niettemin zal van verdere bezuiniging te dezen moeten worden afgezien, in elk geval zoolang de ressorten op het gebied der overgedragen taak nog geen voldoende ervaring hebben verkregen. De zinsnede in de memorie van toelichting (Ond. 47 — St. 3 A, blz. 12), dat „op deze zorg door de provinciën en lagere gemeenschappen v o o r s h a n d s niet verder bezuinigd zal behoeven te worden”, wekt twijfel aan de voornemens der Regeering dienaangaande. Gaarne zag men daarom een nadere geruststellende verklaring tegemoet.

Neemt men aan, dat de financiële grondslag voor de overdracht voldoende krachtig is, dan zal voorts evenmin gevreesd behoeven te worden voor opvoering der lasten van de ressorten. Overigens zij de aandacht gevestigd op de verklaring in de memorie van toelichting, „dat de Regeering in beginsel meent bereid te moeten zijn, voor opkomende nieuwe behoeften, waarvan de rechtmatigheid wordt erkend en waarvoor een tegemoetkoming van de centrale overheid mogelijk is, de toe te kennen uitkeeringen, nadat daarop bij de begroting zal zijn gerekend, te verhoogen”. Waakt de overheid er tegen, dat de gemeenschappen teveel toegeven aan haar drang naar oprichting van scholen en ziekeninrichtingen, waar die niet noodig zijn en naar ondoelmatig perfectionisme, dan zal ook uit dezen hoofde geen lastenverzwaring voor de ressorten

en hun ingezetenen behoeven plaats te hebben.

Opgemerkt dient nog te worden, dat de hierboven uitgesproken meening, dat de financiële positie van de ressorten zeker niet sterker geacht kan worden dan die van het Land, afdoende weerlegd wordt door het feit, dat geen der zelfstandige gemeenschappen — waaronder zich uiteraard ook economisch zwakke bevinden — in verhouding onder een zoo grooten schuldenlast gebukt gaat als het Land.

(Financiële regeling der overdracht; financiële verhouding tusschen het Land en de ressorten). Dat de Regeering voornemens is tot overdracht over te gaan alvorens een definitieve regeling betreffende de financiering der over te dragen diensten te treffen, moet inderdaad als bezwaar worden erkend, maar dit bezwaar is niet overwegend. De Regeering bespoedige zooveel mogelijk de totstandkoming allereerst van een dergelijke regeling voor het onderwijs en de volksgezondheid en, zoo mogelijk, in aansluiting daarop van een algeheele regeling van de financiële verhouding tusschen het Land en zelfstandige gemeenschappen.

Eenige leden voegden hieraan toe, dat men van een financiële regeling voor de overdracht van de beide takken van overheidszorg geen al te groote verwachtingen moet koesteren. Een dergelijke regeling zal slechts een minimum kunnen omvatten, rekening houdend met de taak der ressorten op dit oogenblik en telkens wijziging moeten ondergaan bij belangrijke uitbreiding van de taak der ressorten. Moet verder worden gewacht op de totstandkoming van de algeheele regeling van de financiële verhouding tusschen het Land en de ressorten, dan beteekent dit wellicht, dat de overdracht tot een verre toekomst zal moeten worden uitgesteld. Het is immers zeer de vraag of inderdaad — zooals in de memorie van toelichting wordt aangekondigd — in 1937 voorstellen terzake den Volksraad zullen bereiken en, zoo ja, of het college zich daarmee zal kunnen vereenigen.

(Noodzaak van consolidatie). Een soortgelijk bezwaar geldt tegen het afwachten van de totstandkoming eener consolidatie en van definitieve wettelijke regelingen op het gebied van de volksgezondheid en het onderwijs: ook dan zal voor onbepaalden tijd van overdracht afgezien moeten worden. Overigens valt niet in te zien, waarom overdracht tot verwarring zou leiden, zolang er geen definitieve onderwijs- en gezondheidswetgeving bestaat.

(Doorvoering der bestuurshervorming). Evenmin is duidelijk, waarom gevreesd moet worden voor verwarring, indien tot

overdracht wordt overgegaan, alvorens omtrent de bestuurshervorming in de Buitengewesten zekerheid zal zijn verkregen. Doch dit daargelaten, staat het vast, dat de bestuurshervorming haar beslag zal krijgen.

(Conclusies). De hier aan het woord zijnde leden ontveinsden zich niet, dat in den eersten tijd de nieuwe organisatie, die met de overdracht zal ontstaan, stroef zal werken en fouten zal maken. Omvorming van een sterk centraal bestuursstelsel in een stelsel van gedecentraliseerd bestuur kan immers niet anders dan met moeilijkheden gepaard gaan. Men zal echter, met de ontwikkeling van het nieuwe, door de wet voorgeschreven bestuursstelsel voor oogen, ééns met de overdracht moeten beginnen en de daaraan verbonden moeilijkheden hebben te aanvaarden. Men bedenke, dat destijds, toen de bestuurshervorming op Java zou worden ingevoerd, ook allerwegen bijna even sombere klanken als thans werden vernomen. In den beginne hebben zich inderdaad moeilijkheden voorgedaan, maar, gezien hetgeen in de afgelopen jaren in de provincies, regentschappen en stadsgemeenten is tot stand gebracht, kan men thans zeggen dat het pessimisme ongegrond was.

Men kan uiteraard — ook met het oog op de tijdsomstandigheden — bezwaren hebben tegen overdracht van bepaalde onderdeelen van het onderwijs en de gezondheidszorg. Dan behoort men echter te zoeken naar een juiste begrenzing van de over te dragen taak — en in dit opzicht valt er wellicht in de Regeeringsvoorstellen veel te verbeteren — in plaats van elke gedachte aan overdracht af te wijzen.

c. Enkele vragen en opmerkingen.

Naar aanleiding van bovenstaande gedachtenwisseling verklaarden sommige leden gaarne te zullen vernemen, welke redenen de Regeering hebben geleid tot de indiening van de onderhavige voorstellen en waarom Zij thans blijkbaar het oogenblik voor overdracht van een deel van het onderwijs en de gezondheidszorg gunstig acht. Hebben voornamelijk financiële overwegingen de Regeering tot Haar besluit gebracht, of is Zij van meening, dat bij de voorgestelde overdracht een verzorging van de belangen in kwestie mogelijk zal zijn?

In herinnering werd gebracht, dat de Regeering bij herhaling — o. m. in het in 1930 aan den Volksraad overgelegd verslag betreffende de bestuurshervorming (zitt. 1930—'31, Ond. 1 — Afd. IV: st. 24) heeft uiteengezet, dat de onbevredigende gang van zaken bij de bestuurshervorming o. a. te wijten was aan het feit, dat onderwijs en volksgezondheid nog niet waren overgedragen. Anderzijds heeft Zij, telkens wanneer in den Volksraad op deze overdracht werd aangedron-

gen, geantwoord, dat gewacht moest worden op de definitieve regeling van de financiële verhouding tusschen het Land en de zelfstandige gemeenschappen en op een definitieve wettelijke regeling van het onderwijs en de gezondheidszorg. De vraag werd gesteld, welke overwegingen de Regeering er toe hebben geleid deze twee, voorheen door Haar gestelde voorwaarden, thans los te laten.

Eenige leden betreurden het, dat de voorgestelde overdracht al dadelijk een meerdere uitgaaf van f 50.000 met zich zal brengen.

Naar aanleiding van de hierboven gemaakte opmerking inzake den toestand van gebouwen en inventarissen, werd de hoop uitgesproken, dat daar, waar die toestand inderdaad te wenschen overlaat, hierin verbetering zal worden gebracht, vóórdat de overdracht plaats heeft.

§ 2. Inhoud der voorstellen.

a. Aard en omvang der over te dragen taak.

Naar het oordeel van eenige leden heeft de in de ontwerpen vervatte overdracht, zoowel van de gezondheidszorg als van het onderwijs, een halfslachtig karakter tengevolge van de omstandigheid, dat slechts bepaalde onderdeelen der overheidstaak worden overgedragen. Niet alleen komt hierdoor de decentralisatie-gedachte niet tot haar recht, deze gedeeltelijke overdracht zal er tevens toe leiden, dat de top-organisaties van de betrokken takken van 's Lands dienst volledig of nagenoeg volledig in stand gehouden zullen moeten worden, hetgeen tot uitbreiding der administratie aanleiding zal geven. Ook hierin ligt grond voor de vrees, dat de overdracht, in stede van versobering, vermeerdering van uitgaven zal brengen.

Van andere zijde werd een gedeeltelijke overdracht van de beide objecten van overheidszorg, waarbij de algemeene leiding bij het centraal gezag zal blijven berusten en de lagere gemeenschappen met de uitvoering van bepaalde onderdeelen der overheidstaak zullen worden belast, vooralsnog onvermijdelijk geacht; hieruit vloeit logisch een dubbele administratie voort. Men moet dit niet als halfslachtigheid zien en evenmin behoeft vrees te bestaan voor kostbare uitbreiding der administratie. De geheele overdracht, zooals die in de ontwerpen is vervat, ademt een geest van nauwe samenwerking tusschen het Land en de autonome ressorten, waardoor eenheid in de wijze van behartiging der aan de ressorten toe te vertrouwen belangen zooveel mogelijk zal zijn gewaarborgd. In dit stelsel past het volkomen, dat de ambtenaren der betrokken diensten straks behalve onder het provinciaal gezag ook

onder den gouverneur als landsorgaan zullen komen te staan. Ook de ontworpen regeling van de ter beschikkingstelling van personeel (Ond. 45) hangt hiermede samen. Aldus zal de centrale leiding intact kunnen blijven.

Hiertegenover werd opgemerkt, dat de voorwaarde van intact blijven van de centrale leiding nooit vervuld zal kunnen worden, omdat deze tengevolge van de overdracht in de toekomst die organen zal komen te missen, die zij thans in de peripherie heeft en zonder welke zij onmogelijk zal kunnen werken.

Eenige leden hadden zich afgevraagd of de omstandigheid, dat de overdracht als een uitvloeisel van een wettelijk voorschrift is te beschouwen en dat op regelingen als thans door de Regeering voorgesteld reeds meer dan tien jaar wordt gewacht, niet pleit voor een radicaler en consequenter overdracht van bevoegdheden, dan in de voorstellen is vervat. Zij dachten zich de overdracht in dien zin, dat — wat bijv. de gezondheidszorg betreft — de wetenschappelijke en wetgevende arbeid bij de centrale overheid blijft en de uitvoerende taak in haar geheel in handen wordt gelegd van de provincie, welke onderdeelen van deze taak weder heeft te delegeren aan de gemeenten en regentschappen.

Verscheidene andere leden bepleitten daarentegen een meer geleidelijke overdracht. Wat de volksgezondheid betreft, zou men kunnen beginnen met overdracht van de individuele ziekenzorg en, bijv. na tien jaar, de vraag onder de oogen kunnen zien, of er dan meer objecten voor overdracht in aanmerking komen. De werkingsduur van de desbetreffende ordonnantie ware dan op tien jaar te stellen.

b. Andere algemeene opmerking.

In de onderscheidene bepalingen, die aan de regentschappen en stadsgemeenten de zorg voor de oprichting en instandhouding van ziekeninrichtingen en scholen opdragen, vonden eenige leden aanleiding te vreezen voor een wedijver tusschen verschillende ressorten in een ondoelmatig perfectionisme. Het gevaar hiervoor ligt niet zoozeer in de oprichting — aangezien de kosten hiervan aan een bij de ordonnantie aangegeven bedrag zijn gebonden — als wel in latere uitbreidingen. Men denke bijv. aan de toevoeging van een kinderpaviljoen of een röntgenafdeeling aan een regentschapsziekenhuis. In dit verband achtten de hier aan het woord zijnde leden het niet geheel juist, dat de Regeering de — reeds eerder in dit verslag geciteerde — verklaring heeft afgelegd, dat Zij „in beginsel meent bereid te moeten zijn voor opkomende nieuwe behoeften de toe te kennen uitkeeringen, nadat daarop bij de

begroting zal zijn gerekend, te verhoogen". Het is niet onwaarschijnlijk, dat door deze toezegging kostbare uitbreidingen, welke in werkelijkheid boven de behoefte van de betrokken ressorten uitgaan, in de hand gewerkt zullen worden; tevens sluit een verhoogen van de uitkeering in deze gevallen in, dat dergelijke uitbreidingen uit de algemeene middelen worden betaald. Regel dient te zijn, dat de zelfstandige gemeenschappen uit eigen middelen de kosten van haar huishouding bestrijden. Op grond van een en ander werd er op aangedrongen, dat de Regeering er zooveel mogelijk op zal toezien, dat de ressorten een huishouding zullen voeren in overeenstemming met hun financiële draagkracht.

Andere leden achtten voor een wedloop in perfectionisme tusschen de ressorten geen reden tot vrees aanwezig, gezien het vereischte van goedkeuring der hogere instanties op de uitgaven der lagere ressorten. Het Land zal slechts bijspringen in die gevallen, waarin de reële behoeften door de Regeering zullen worden erkend. Het is volgens de hier aan het woord zijnde leden juist een voordeel van deze overdracht, dat thans beter plaats voor plaats zal kunnen worden nagegaan, of aan bepaalde inrichtingen behoefte bestaat.

Eenige leden zouden gaarne een compilatie overgelegd zien van de door de betrokken centrale diensten, door de provincies, de regentschappen en de stadsgemeenten — deze laatste te splitsen in groote en kleine — over de onderhavige voorstellen uitgebrachte adviezen.

Andere leden achtten het principieel onwenselijk op overlegging van een dergelijke compilatie aan te dringen. De memorie van toelichting zijn h.i. te beschouwen als het eindresultaat van de gedachtenwisseling tusschen de Regeering en de betrokken instanties, als een sluitstuk op de ingekomen adviezen.

Er werd op aangedrongen jaarlijks een uitvoerig verslag over de ontwikkeling en de werkzaamheden der over te dragen diensten te doen samenstellen en dit verslag te doen publiceeren, althans ter kennisneming aan den Volksraad over te leggen.

B. Algemeene opmerkingen uitsluitend betreffende de overdracht van de landzorg voor de Volksgezondheid.

Inleidende opmerkingen.

Een deel der leden meende, dat de beginselen, waarvan bij de voorstellen is uitgegaan, wat de onderwijsoverdracht betreft, veel beter zijn, dan wat de overdracht van de gezondheidszorg aangaat. Zij achtten dit vooral verkeerd, omdat ver-

waarloozing van de hygiënische verzorging in een bepaald ressort ook gevaar voor naburige ressorten kan opleveren, hetgeen bij verwaarloozing van onderwijsbelangen niet het geval is.

Afgezien van de reeds eerder in dit verslag aangevoerde bezwaren, hadden deze leden tegen den inhoud der regeling bedenkingen van dien aard, dat zij zich in geen deele met de voorgestelde overdracht konden vereenigen.

§ 1. Aard en omvang der over te dragen taak.

Het werd niet duidelijk geacht, in hoeverre overdracht plaats zal vinden in autonomie of in medebestuur. Blijkens de memorie van toelichting is het de bedoeling, dat alles wordt overgedragen in autonomie, behalve de bestrijding der besmettelijke ziekten, maar de uitdrukking „zorgen voor" in artikel 1 wijst uitdrukkelijk op overdracht in medebestuur. De bestaande anomalie tusschen de redactie van het artikel en de bedoeling, welke in de memorie van toelichting tot uitdrukking komt, ware op te heffen.

Het had de aandacht getrokken, dat de Regeering een zoo groot aantal objecten van gezondheidszorg — waarvan in § 8 der memorie van toelichting een opsomming is gegeven — voor overdracht geschikt oordeelt.

Wat dit betreft, is, naar verscheidene leden meenden, bij de overdracht van het onderwijs uitgegaan van het juiste beginsel, dat de geheele inrichting van het onderwijs aan het centraal gezag blijft voorbehouden en dat slechts een beperkt deel van de uitvoerende taak op onderwijsgebied voor overdracht in aanmerking komt. Dit beginsel behoorde eveneens — en met meer reden — ten aanzien van de volksgezondheid, althans wat de preventieve gezondheidszorg betreft, op den voorgrond te staan.

Alleen de individueele ziekenzorg — aldus deze leden — behoort aan de autonome ressorten overgedragen te worden. De individueele ziekenzorg toch heeft een stabiel en blijvend karakter. Zij moet misschien in tijden als de tegenwoordige een door de omstandigheden geboden inkrimping ondergaan, maar heeft over het algemeen de neiging tot rustige, regelmatige uitbreiding zonder schokken. Een geheel ander karakter draagt de preventieve gezondheidszorg, die plotseling hoge eischen kan stellen van financiële, personeelen, technischen en wetenschappelijke aard; zij heeft bovendien geen lokaal karakter, maar zal in dit groote en door groote afstanden, verspreide ligging en sterk wisselende locale omstandigheden gekenmerkte eilandenrijk het terrein harer werkzaamheid telkens moeten verplaatsen, haar taak hier moeten inkrimpen, dáár uitbreiden, elders weer beëindigen. Aan dergelijke eischen kan alleen

een goed georganiseerd en goed geoutilleerd centraal orgaan voldoen.

Naar aanleiding van het bovenstaande betoogden eenige leden, met verwijzing naar het praeadvies van Dr. Kruyne, uitgebracht voor het 26ste Decentralisatie-congres (Mei 1936) en opgenomen in „Mededeeling” No. 105 van „Locale Belangen”, dat het inderdaad wenschelijk is onderscheid te maken tusschen preventieve en individuele ziekenzorg en dat slechts de individuele ziekenzorg voor overdracht in aanmerking komt, maar dat het onderscheid niet absoluut behoeft te zijn. Voor een uitvoerende taak, bestaande uit eenvoudige, in hoofdzaak op routine berustende werkzaamheden, die met de preventieve gezondheidszorg samenhangen — drinkwatervoorziening, afvalverwijdering enz. — zullen de autonome ressorten zeer goed kunnen worden ingeschakeld, zij het als uitvoerders van den wil van het centraal orgaan.

Verscheidene leden verklaarden zich met de in het ontwerp aangegeven begrenzing van de over te dragen taak ten volle te kunnen vereenigen. De ontworpen regeling waarborgt h.i. centraal toezicht; onder supervisie van de centrale overheid zullen de ressorten aldus in de gelegenheid zijn ruime ervaring op te doen.

Met het oog op de bijzondere kennis, vereischt voor de verschillende onderdeelen van preventieve gezondheidszorg, waarvoor naar zij meenden de ressorten niet op een voldoende aantal gespecialiseerde krachten beslag zullen kunnen leggen, bepleitte een deel der leden overdracht van deze overheidstaak, kwalitatief en kwantitatief, in etappen. Daarbij zou — zooals reeds eerder in dit verslag is voorgesteld (A, § 2 sub a. slot) — bepaald kunnen worden, dat periodiek — om de 10 jaar bijv. — herziening van de taaktoewijzing aan de orde zal worden gesteld. Vaccinatie, lepra-, malaria- en tuberculosebestrijding zullen naar het oordeel dezer leden voorshands centraal geëntameerd moeten worden. Voor het overige ware de preventieve gezondheidszorg in hoofdzaak aan de provincies op te dragen. De grens, tot welke het aan kleinere stadsgemeenten en regentschappen geoorloofd zal zijn zonder voorafgaande goedkeuring ziekeninrichtingen en assaineeringswerken op te richten en aan te leggen (art. 2 en art. 5), ware voorshands te stellen op f 5.000, instede van op f 25.000.

Het werd principieel onjuist geacht, dat inzake de bestrijding en voorkoming van besmettelijke en volksziekten een behoorlijke taakafbakening ontbreekt. De regeling in artikel 11 is te dezen volstrekt onvoldoende. Gevreesd werd, dat hieruit tal van conflicten zullen voortvloeien.

Eenige leden hadden met verwondering kennis genomen van het in de toelichting bij artikel 1 verkondigde beginsel, dat individuele ziekenzorg

aan particulieren en particuliere vereenigingen wordt overgelaten en de overheid, zoowel de centrale als de regionale en locale overheid, op dit gebied slechts aanvullend werkzaam is. Zij betwijfelden, of dit beginsel wel juist is in een land, waar op het gebied van individuele ziekenbehandeling zoo weinig te verwachten is van particulier initiatief.

Overigens werd in aansluiting hierop betoogd, dat het principe, dat individuele ziekenzorg niet tot de taak van de overheid behoort, werd aanvaard in den tijd, toen onder overheid alleen de centrale overheid verstaan moest worden. Het is echter onjuist dit principe ook nu nog te laten gelden, nu voor de lagere overheden — stadsgemeenten en regentschappen — vooral met het oog op het gewenschte contact met de bevolking wel degelijk een taak op dit gebied is weggelegd.

Een deel der leden betreurde het, dat de subsidieering van de particuliere ziekenzorg en het toezicht daarop aan de overdracht is onttrokken. Dit object komt h.i., als onderdeel van de overheidstaak voor de individuele ziekenzorg in haar geheel, evengoed voor overdracht in aanmerking. Zij zouden gaarne vernemen, of de Regeering overweegt te eeniger tijd ook de subsidieeringsbevoegdheid en het toezicht op de particuliere ziekeninrichtingen aan de gemeenschappen over te dragen en, zoo ja, wanneer.

§ 2. Personeelsvraagstuk.

Met betrekking tot het personeelsvraagstuk bij de volksgezondheid achtten eenige leden het een vraag van groote beteekenis of en in hoeverre de autonome ressorten eigen personeel zullen kunnen aanstellen en in hoeverre zij zullen moeten werken met door het Land ter beschikking te stellen personeel. Voorzover zij geen eigen personeel zullen mogen aanstellen, is dit uit decentralisatie-oogpunt wel zeer weinig geslaagd te noemen, maar anderzijds zal bevoegdheid tot aanstelling van eigen personeel op groote schaal den goeden gang van zaken bij de verzorging der volksgezondheid in gevaar brengen. De medische voorziening in de Buitengewesten is immers vooralsnog alleen mogelijk, wanneer men over één algemeen korps de beschikking heeft, dat rouleeren kan tusschen Java en de Buitengewesten. Aangezien zich op Java de wetenschappelijke instellingen en groote inrichtingen op medisch en hygiënisch gebied bevinden, is het noodig dat op zijn minst het hooger personeel uit de Buitengewesten ook gedurende eenigen tijd op Java zal kunnen worden geplaatst, teneinde op de hoogte te blijven van de nieuwste methoden en werkwijzen. In de toelichting op de ontwerp-ordonnantie betreffende de werkzaamstelling van ter beschikking gestelde landsdienaren in provinciale-, regentschaps- en

stadsgemeente-betrekkingen (Ond. 45) deelt de Regeering wel mede, dat met het oog op een goede personeelsvoorziening vooral in de Buitengewesten voorloopig niet op groote schaal eigen personeel door de autonome gemeenschappen zal kunnen worden aangesteld, maar voor het medisch personeel moet die mogelijkheid zelfs tot in een verre toekomst niet aanwezig worden geacht. Zeer sterk is het door de Regeering zelve in de toelichting op Ond. 45 (blz. 4) aangevoerd argument, dat „in sociaal en in medisch-hygiënisch opzicht de dienst in de Buitengewesten voor verschillende categorieën van ambtenaren niet aantrekkelijk en niet gunstig genoeg is om de personeelsvoorziening aldaar zonder steun van verplaatsbaarheid dezer ambtenaren naar Java, waar zij zich lichamelijk en geestelijk weer kunnen herstellen, op peil te houden”. Indien de ressorten met eigen personeel zullen moeten werken, zal de trek onder de lokale ambtenaren naar de meest ontwikkelde streken vooral tot uiting komen bij conjunctuurverbetering. Een en ander geldt in zekeren zin ook voor de mantri-verplegers, omdat voor dezen buiten Java nog geen geschikte gelegenheid tot opleiding bestaat.

In dit verband betreurden de hier aan het woord zijnde leden het, dat overeenkomstige beginselen, als bij de overdracht van het onderwijs zijn vooropgesteld — nl. dat alle onderwijzers voorloopig landsdienaren blijven en dat geleidelijk aan de gelegenheid tot aanstelling van eigen personeel zal worden gegeven — nergens uitdrukkelijk bij de overdracht van de gezondheidszorg zijn vastgesteld.

De hierboven weergegeven meening, dat voorhands en zelfs in een verre toekomst in het belang van de volksgezondheid zal moeten worden gewerkt met één korps ambtenaren, konden andere leden slechts onderschrijven voor zoover de preventieve gezondheidszorg, niet wat de individuele ziekenzorg aangaat. Mede naar aanleiding van de in de memorie van toelichting betreffende Ond. 45 tegen gescheiden personeel voor beide takken van gezondheidszorg opgeworpen bezwaren, merkten deze leden op, dat het uit een oogpunt van preventieve gezondheidszorg zeer zeker noodig is dat de betrokkenen eerst leeren kleine gebieden te overzien en kennis maken met de verschillende moeilijkheden en afwijkingen, welke deze gebieden opleveren alvorens geroepen te worden een grooter gebied te overzien. Met de individuele ziekenzorg is het in dit opzicht echter heel anders gesteld. Het eene ziekenhuis mag in verband met de plaatselijke draagkracht verschillen van dat in een andere streek, in wezen zullen ziekenhuizen overal hetzelfde zijn en daarom heeft men voor dezen tak van gezondheidszorg geen ter beschikking gestelde ambtenaren te hebben, doch kan men in de be-

hoefte zeer goed plaatselijk voorzien. In de Buitengewesten zal dat aanvankelijk eenige moeilijkheden opleveren, maar ook al bestaat daar vooralsnog geen voldoende opleidingsgelegenheid, men zal door opleiding van verplegend personeel op Java tenminste in de eerste moeilijkheden kunnen voorzien en geleidelijk aan zal daarna in de Buitengewesten zelf met locale hulp kunnen worden volstaan. Op die wijze zal een grootere bezuiniging en meerdere efficiency kunnen verkregen worden.

Het argument in par. 2 der memorie van toelichting betreffende Ond. 47, dat de splitsing van personeel aanleiding zal geven tot verdubbeling van het aantal functionarissen, is naar het oordeel der hier aan het woord zijnde leden zeer gezocht. Wanneer men slechts de preventieve gezondheidszorg opdraagt aan het bestaande apparaat, zal dit, door de overdracht van de individuele ziekenzorg aan de autonome ressorten, gedeeltelijk kunnen worden opgeheven, zoodat er een deel van het thans aanwezige personeel vrijkomt en voor de andere taak gebezigd zal kunnen worden. De splitsing van personeel behoeft dus niet tot verdubbeling van het aantal functionarissen te leiden. Integendeel, op die wijze zal men op den duur tot verdere bezuiniging kunnen komen. Voor de functie van provinciaal inspecteur zal men dan ook iemand kunnen nemen, die in het ziekenhuiswezen is opgegroeid en dus efficiënt werken kan, terwijl bij den huidige toestand de inspecteurs vrijwel alle hygiënisten zijn en dus van het ziekenhuiswezen weinig afweten.

Handhaving van ter beschikking gestelde ambtenaren zal een belangrijke belemmering vormen voor de ontwikkeling der taak van de autonome ressorten.

Ongetwijfeld zullen de technische moeilijkheden van de overdracht worden vergroot, indien men daarbij tegelijk de bedoelde splitsing ter hand neemt. Zou dit bezwaar zoo groot zijn, dat daardoor de overdracht zelf geheel op losse schroeven zou komen te staan, dan ware het zeker niet wenschelijk, op grond daarvan de ontworpen regeling te verwerpen, maar anderzijds moet worden gevreesd, dat wanneer niet al aanstonds tot de splitsing zal worden overgegaan, daarvan nimmer iets terecht zal komen, terwijl deze toch het einddoel moet zijn, wil men komen tot een doeltreffende behartiging van plaatselijke belangen.

Als voorbeeld van de moeilijkheden, welke het onderwerp in dit opzicht bevat, noemden deze leden artikel 14 der ontwerp-ordonnantie betreffende overdracht der volksgezondheid. De in dit artikel vervatte regeling lijkt oogenschoonlijk volkomen logisch en zou het ook zijn, indien zij personeel betrof, dat belast was met de preventieve gezondheidszorg. Maar wanneer het gaat

om personeel, dat voornamelijk tot taak heeft de individuele ziekenzorg, zal de regeling van art. 14 een belangrijke storing teweeg brengen in de voorziening op dit gebied. Dat in het ontwerp op een dergelijke regeling moet gerekend worden, is al een voldoende aanwijzing, dat de bepleite splitsing van personeel noodig is. Ook aan de hand van verschillende andere artikelen zou de noodzakelijkheid door splitsing betoogd kunnen worden.

Het onvolkomen karakter der voorgestelde overdracht blijkt naar eenige leden opmerkten o. m. uit het feit, dat aan de autonome gemeenschappen wel de individuele ziekenzorg zal worden overgedragen, maar dat zij hiervoor niet de beschikking zullen krijgen over eigen personeel, omdat dit personeel, dat vaak aan het hoofd staat van de kleine ziekenhuizen, hetzelfde personeel is, dat in de ressorten de preventieve gezondheidszorg zal moeten uitoefenen. Deze personen zullen dan ook vaak een dubbele functie hebben, met het gevolg, dat zij niet voor goed aan de autonome ressorten zullen worden afgestaan.

§ 3. Organisatie der taakuitoefening; leiding en toezicht; financiering.

Eenige leden achtten de geheele voorgestelde regeling van de overdracht der gezondheidszorg uiterst gewrongen. Dit is h. i. vermoedelijk het gevolg van het feit, dat de Regeering eigenlijk inziet, dat de preventieve gezondheidszorg nog niet voor overdracht in aanmerking komt. Dat dit laatste niet het geval is, is goeddeels toe te schrijven aan het ontbreken van een uitgebreide wetgeving hier te lande op dit gebied, anders dan in Nederland. In het ontwerp wordt getracht in deze behoefte te voorzien door uit te gaan van medisch-technische aanwijzingen, welke het diensthoofd aan de autonome ressorten kan geven en welke dan in zekeren zin voor deze ressorten bindend zullen zijn. Evenwel staat voor deze ressorten beroep open op den Gouverneur-Generaal. Bij de gevolgde constructie zijn deze medisch-technische aanwijzingen echter volstrekt onmisbaar, al moet anderzijds worden toegegeven, dat het uit decentralisatie-oogpunt onaanvaardbaar dient te worden geacht, dat de autonome ressorten volstrekt bindende aanwijzingen zouden ontvangen van een ambtenaar van het centraal gezag. Dit is dan ook het groote nadeel van het ontbreken der noodige wetsbepalingen.

Sommige leden, die zich zeer wel met de voorgestelde wijze van overdracht konden vereenigen, vestigden er de aandacht op, dat ook het ontwerp betreffende de overdracht van de gezondheidszorg een nauwe samenwerking tusschen centraal gezag en autonome ressorten waarborgt. Het voorschrift van artikel 16 waakt ervoor, dat het hoofd

van den Dienst van Volksgezondheid nauwkeurig op de hoogte blijft van de werkzaamheden in de ressorten.

Andere leden daarentegen waren van oordeel, dat het contact tusschen centrale leiding en de ambtenaren in de peripherie door de onderhavige voorstellen volkomen zal verloren gaan. Wel zal het hoofd van den D. V. G. zich kunnen laten voorlichten indien, hij zulks wenscht, doch niet voorgeschreven is, dat hem een geregeld verslag moet worden uitgebracht. Hierdoor ontbreekt de voorwaarde voor uitsluitend doelmatige medisch-technische aanwijzingen van het hoofd van den D. V. G. Opneming van een bepaling, — in den geest van art. 12 lid (5) — dat de provinciale besturen genoemd diensthoofd bij voortdurend op de hoogte zullen houden van de verrichtingen der provinciale gezondheidsdiensten, schijnt dan ook noodzakelijk, als complement op de aan het hoofd van den D. V. G. verleende bevoegdheid tot het geven van bindende aanwijzingen.

Eenige leden achtten het een groot bezwaar, dat de deskundige afdelingen van het centrale lichaam zullen worden uitgeschakeld om door ondeskundige organen vervangen te worden. Zoo wordt in artikel 2 van de ontwerp-ordonnantie Stuk 2 A van Ond. 47 geregeld, dat projecten voor nieuwe ziekenhuizen, welke door de autonome ressorten zullen worden gebouwd, goedgekeurd moeten worden door het College van Gedeputeerden, terwijl gedeputeerden op dit gebied volkomen ondeskundig zijn en alleen de voorlichting kunnen hebben van den provincialen inspecteur, die, wanneer hij b. v. hygiënist is, niet voldoende op de hoogte zal zijn van het bouwen van ziekenhuizen. De medische taak is zoozeer gespecialiseerd, dat het groote bezwaren met zich brengt om in de plaats van het hoofdkantoor van den D. V. G. met zijn deskundige afdelingen te stellen het provinciaal bestuur met een inspecteur. Hetzelfde bezwaar, maar nog in grootere mate, geldt voor de assaineeringsprojecten (artikel 5). Elk regentschap, dat op dat gebied volkomen ondeskundig is, kan eigen assaineeringsprojecten opstellen, welke de goedkeuring moeten hebben van het College van Gedeputeerden, die terzake medisch advies zullen krijgen van den provincialen inspecteur, die op assaineeringsgebied vaak volkomen ondeskundig zal zijn. Thans heeft men voor deze zaken de beschikking over de centrale Assaineeringsafdeeling van den D. V. G., welke veel speciale kennis heeft vergaard. Alleen bij de drinkwatervoorziening wordt in het ontwerp het centrale advies behouden.

In aansluiting op het bovenstaande werd in overweging gegeven de goedkeuring van besluiten van regentschappen en stadsgemeenten tot aanleg van

werken tot bodemassainering en afvalverwijdering, evenals ten aanzien van besluiten tot aanleg van drinkwaterleidingen enz. is bepaald (art. 5), te doen geschieden door het hoofd van den D. V. G., wanneer de kosten het bedrag van f 25.000 te boven gaan. Aan gedeputeerden zou de goedkeuring behoren te worden opgedragen van projecten, waaraan kosten van f 5.000 tot f 25.000 zijn verbonden. Hetzelfde werd bepleit met betrekking tot projecten voor ziekeninrichtingen.

Het werd bedenkelijk geacht, dat terwijl voor de overdracht van het onderwijs uitdrukkelijk is bepaald, dat wanneer een stadsgemeente een eigen diensthoofd voor de afdeeling Onderwijs heeft, dit diensthoofd zal staan onder de leiding van den provincialen inspecteur, een dergelijke bepaling ontbreekt in de regeling van de overdracht van de gezondheidszorg.

Met het oog op de hygiënische taak die de locale ressorten te vervullen zullen krijgen, achten sommige leden het wenschelijk te bepalen, dat in de regentschappen en de kleine gemeenten gezondheidscommissies zullen worden ingesteld.

De hoop werd ten slotte uitgesproken, dat niet, zooals in de laatste jaren gebruikelijk was, de landsuitkeeringen aan de ressorten ten behoeve van de gezondheidszorg elk jaar verminderd zullen worden, maar dat deze uitkeeringen zullen worden verstrekt naar de gebleken behoefte, zoodat zij zoo noodig zelfs voor verhooging in aanmerking zullen komen. Het ware te betreuren, indien een ressort, tengevolge van onvoldoenden landssteun, bijv. genoopt zou worden reeds aangevangen werkzaamheden te staken of het terrein van zijn arbeid in te krimpen.

C. Opmerkingen betreffende de artikelen van de ordonnantie betreffende gedeeltelijke overdracht van de landzorg voor de volksgezondheid, enz.

Ad stuk 2 A: Gedeeltelijke overdracht van de landzorg voor de volksgezondheid op zelfstandige gemeenschappen.

Artikel 1.

Lid (1). Onder verwijzing naar hetgeen terzake hierboven (B, § 1) is opgemerkt, drongen eenige leden er op aan de woorden „zorgen voor” — welke zouden kunnen wijzen op overdracht in medebestuur — te schrappen en deze bepaling te lezen als volgt: „Aan stadsgemeenten en regentschappen wordt overgelaten de oprichting en de instandhouding van openbare poliklinieken en openbare plaatselijke ziekeninrichtingen”.

Opgemerkt werd, dat in lid (1) geen rekening

is gehouden met het bestaan van desa-ziekeninrichtingen, bijv. desa-poliklinieken.

Lid (3). Voor de uitzondering van de centrale burgerlijke ziekeninrichting te Semarang zagen eenige leden geen aanleiding.

Lid (5) en lid (7). Gevraagd werd of het niet noodig is in deze bepalingen ook van poliklinieken melding te maken, evenals in lid (4) geschied is.

Artikel 2.

Verwijzend naar de algemeene opmerkingen (B, § 3) drongen eenige leden er op aan de in dit artikel bedoelde goedkeuring in stede van aan het College van Gedeputeerden op te dragen aan het hoofd van den Dienst der Volksgezondheid voorzoover de kosten het bedrag van f 25.000 overschrijden, en de uitvoering van projecten, waaraan kosten van f 5.000 tot f 25.000 verbonden zijn, afhankelijk te stellen van de goedkeuring van gedeputeerden. Voor het geval de Regeering hiermede niet mocht instemmen, ware het hoofd van den D. V. G. als adviesinstantie in te schakelen.

Artikel 4.

Lid (2). Het werd een juist beginsel geacht, dat de geneeskundige verzorging voor min- en onvermogenen aan de lagere ressorten wordt overgelaten doch betreurd werd, dat deze ressorten geen vergoeding zullen ontvangen voor de kosten van geneesmiddelen.

Van andere zijde werd opgemerkt, dat het daarvoor benodigd bedrag begrepen is in het totaal bedrag, dat de autonome ressorten voor de uitvoering van de overgedragen landstaak ter beschikking zullen krijgen. Zouden de autonome ressorten op dit gebied meer gaan doen dan het Land tot dusverre heeft gedaan, dan zullen zij de meerdere kosten zelf moeten dragen.

Artikel 5.

Lid (2) en lid (3). In overweging werd gegeven deze beide leden samen te voegen met dien verstande, dat ook besluiten tot aanleg van werken tot bodemassainering en afvalverwijdering, waaraan kosten zijn verbonden hooger dan f 25.000 niet worden uitgevoerd, dan nadat de projecten zijn goedgekeurd door het hoofd van den Dienst der Volksgezondheid. Werken, waarvan de kosten tusschen de f 5.000 en f 25.000 beloopten, zouden dan de goedkeuring van gedeputeerden behoeven. Ingeval de Regeering zich met een en ander niet zou kunnen vereenigen, werd ook hier bepleit althans het advies van het hoofd van den D. V. G. terzake voor te schrijven.

Lid (4). Gevraagd werd of deze bepaling het mogelijk maakt, dat het regentschap of de stadsgemeente kan worden verplicht tot gebruikmaking

van den provincialen dienst. In het bevestigend geval achtte men een dergelijke bepaling in strijd met het zelfbeschikkingsrecht van de autonome ressorten. Gaarne zou men eenige verduidelijking tegemoet zien.

Naar eenige leden hieraan toevoegden, kan deze bepaling tot nadeel strekken van het regentschap of de stadsgemeente, in zoverre, dat de arbeid van den betrokken provincialen dienst het lokaal ressort duurder zou komen te staan, dan indien het een aanbesteding deed op de vrije markt.

Op grond van een en ander werd voorgesteld tusschen de woorden „kan” en „bepalen” van dit lid in te lasschen het woord „desgevraagd”.

Artikel 6.

Gevraagd werd, of de bepaling in dit artikel aldus dient te worden opgevat, dat de drinkwatervoorzieningen van het Land aanvankelijk worden overgedragen aan de provincies en door dezen binnen een jaar weder aan stadsgemeenten en regentschappen.

Voorts zou men gaarne vernemen, waarom hier sprake is van overdracht alleen „in beheer” en waarom niet in eigendom.

Artikel 7.

Opgemerkt werd, dat dit artikel geen rekening houdt met den bestaanden toestand, volgens welchen de volkshuisvesting grootendeels berust bij naamlooze vennootschappen, waarin het Land en de stadsgemeente of het regentschap aandeelhouders zijn. Gaarne zou men vernemen, welke regeling ten aanzien van deze naamlooze vennootschappen zal worden getroffen.

Lid (1). Ten aanzien van de bezwaren tegen den term „zorgen voor” werd verwezen naar het terzake bij artikel 1 lid (1) opgemerkte.

Gevraagd werd, uit welke fondsen de hier voorgeschreven verbeteringen zullen worden bekostigd.

Artikel 9.

Er werd op aangedrongen, dat de opleiding van medisch hulppersoneel slechts zal mogen worden ter hand genomen na verkregen goedkeuring van het College van Gedeputeerden, aangezien een ongebreidelde mogelijkheid tot opleiding ongewenscht werd geacht.

Artikel 11.

Aangedrongen werd op een scherpere taakafbakening op het gebied van bestrijding en voorkoming van besmettelijke en volksziekten tusschen het Land en de gemeenschappen.

Artikel 12.

De in dit artikel vervatte constructie betreffende de organisatie der gezondheidsdiensten werd ingewikkeld en verward geoordeeld. Deze con-

structie leidt er toe, dat een arts vaak drie chefs zal hebben. In dit verband zou men gaarne vernemen of de organisatie in de Vorstenlanden, waar geen overdracht plaats vindt, zal komen te staan onder een provinciaal inspecteur, die hier dan als landsorgaan zou optreden.

Het moet — aldus werd voorts opgemerkt — een fictie worden geacht, dat met deze voorstellen de regentschappen en stadsgemeenten een eigen gezondheidsdienst zullen krijgen. Als hoofd van zulk een dienst zal niet optreden een arts of ambtenaar van het regentschap of de stadsgemeente, maar de residentiearts, die hoofd wordt van alle onderscheidene regentschapsdiensten en stadsgemeentendiensten binnen zijn ressort. Door deze constructie zal weer de kans op conflicten op allerlei gebied ontstaan.

De benaming „residentiearts” werd onjuist geoordeeld, aangezien de naam „residentie” niet op een wettelijke bepaling berust. In herinnering werd gebracht dat, eenige jaren geleden een voorstel, houdende een voorziening in verband met de voorgenomen afschaffing van den naam van afdeling voor residentsressorten, door de Regeering na verzet in het College van Gedeputeerden werd teruggenomen (zitt. 1932 — '33, Ond. 142; zitt. 1933 — '34, H. G. 36).

In aansluiting op het voorafgaande gaven eenige leden in overweging aan stadsgemeenten en regentschappen de bevoegdheid toe te kennen een eigen hoofd van hun gezondheidsdienst aan te stellen, zonder toestemming van het College van Gedeputeerden (lid 4). De betrokken ressorten moeten h. i. zelfstandig kunnen beoordeelen of zij daartoe financieel in staat zijn. Tegenover de door de Regeering geuite vrees, dat de neiging der ressorten om eigen hoofden van gezondheidsdiensten aan te stellen zou leiden tot uitbreiding van personeele voorzieningen ten koste van materiële voorzieningen, merkten de hier aan het woord zijnde leden op, dat de lagere gemeenschappen, door de gegadigden uit de vrije arbeidsmarkt te betrekken, naar alle waarschijnlijkheid goedkoper krachten zullen kunnen aanstellen, dan wanneer zij gebonden zullen zijn aan de toestemming van gedeputeerden.

Van andere zijde werd tegen de bepleite vrijheid voor de locale ressorten bezwaar gemaakt; hierdoor zou immers op het systeem van rouleering van het medisch personeel ernstig inbreuk worden gemaakt. Bij de beschouwing van deze kwestie dient men zich niet uitsluitend, wat de kosten betreft als anderszins, te laten leiden door het belang van elk der betrokken ressorten, men behoort zich rekenschap te geven van het belang der Indische gemeenschap in haar geheel; dit belang is n.h.v. het best gediend met een oplossing van het personeelsvraagstuk zooals de Regeer-

ring die ziet, een oplossing, welke een regelmatige en goede personeelsvoorziening waarborgt en waarmede algeheele vrijheid van ressorten tot aanstelling van eigen diensthoofden zich niet vereenigt.

Lid. (3) Gevraagd werd of voor het woord „besturen” niet behoort te worden gelezen „dagelijksche besturen”.

Artikel 13.

Lid (1). Gevraagd werd of voor de opgedragen werkzaamheden van landswege nog eenige vergoeding aan het betrokken personeel zal wor-
uitgekeerd.

Ad stuk 2 B: Wijziging van de Epidemieordonnantie.

Aangezien de epidemieordonnantie ook voor de Vorstenlanden geldt, zou men gaarne vernemen door wien na de overdracht in de Vorstenlanden de bevoegdheden van het hoofd van plaatselijk bestuur zullen worden uitgeoefend (Zie art. 1 sub IIa).

Ad stuk 2 C: Wijziging van het Reglement op den Dienst der Volksgezondheid.

Artikel 1.

De aandacht werd er op gevestigd, dat het in den aanhef van art. 1 genoemde Staatsblad 1933 No. 50 is achterhaald door het nieuwere Stbl. 1936 No. 433.

IIb. Gevraagd werd of bij de overdracht van een deel der landstaak de omschrijving van deze taak in artikel 1 lid(2) van het Reglement wel gehandhaafd kan blijven.

ADMINISTRATIEVE JURISPRUDENTIE.

277. Rondschrjven van den Directeur van Binnenlandsch Bestuur van 21 Augustus 1936 No. Dec. 102a/3/15.

Nieuwe redactie voor de verordeningen tot het heffen van opcenten op de Landsinkomstenbelasting. Uitwonenden.

Afschaffing van de aanvullende inkomstenbelastingverordeningen.

Afschaffing van de mogelijkheid tot het verleenen van ontheffing van opcenten op de inkomstenbelasting bij vertrek uit het ressort.

Het betrekken van niet-natuurlijke personen in de opcentenheffing.

Bij het bovengenoemd rondschrjven heeft de Directeur van Binnenlandsch Bestuur zich — in gevolge een van de Regeering bekomen machtiging — tot de raden van de autonome gemeenschappen gewend, teneinde het volgende onder hun aandacht te brengen.

I. Bij het rondschrjven van den 1sten Gouvernements Secretaris van 25 Juli 1932 No. 1962/A ¹⁾, betreffende de heffing van opcenten op landsbelastingen door autonome gemeenschappen in verband met Staatsblad 1932 No. 111, werd aan de locale besturen o. m. medegedeeld, dat aangezien in de nieuwe ordonnantie het stelsel is losgelaten om in sommige gevallen bepaalde personen belastingplichtig te houden voor anderen, zoodat voortaan zonder uitzondering de belastingsschuldige ook inderdaad de genietcr van het inkomen zal zijn, het niet meer noodig is een bepaling op te nemen, dat de opcenten niet zullen worden geheven, indien in den persoon van den aangeslagene de belasting verschuldigd is van een ander en die ander niet binnen het gebied der betrokken gemeenschap woonachtig is.

Bij nadere bestudeering van deze aangelegenheid is echter gebleken, dat het doen vervallen van deze bepaling eigenlijk ten gevolge heeft gehad, dat de niet hier te lande gevestigde personen, die als uitwonenden landsinkomstenbelasting verschuldigd zijn, in de opcentenheffingen zouden kunnen worden betrokken, hetgeen intusschen niet de bedoeling is geweest, aangezien de band, welke tusschen deze personen en de autonome gemeenschappen bestaat, te los is dan dat een bijzondere bijdrage aan de locale geldmiddelen gemotiveerd zou zijn. In de practijk is de heffing van opcenten ten aanzien van deze uitwonenden dan ook vrij algemeen achterwege gelaten, doch het komt der Regeering gewenscht voor, dat zulks door een wijziging van het desbetreffende artikel der locale opcentenverordening tot uitdrukking worde gebracht en wel door te bepalen, dat de opcentenheffing beperkt wordt tot de inwonenden.

II. Voorts werd er bij het hooger aangehaald regeeringsrondschrjven de aandacht op gevestigd, dat de beperking van de opcentenheffing tot de aanslagen van natuurlijke personen ook onder vigueur van de ordonnantie op de inkomstenbelasting-1932 noodig blijft, omdat ingevolge artikel 3 lid 1, dier ordonnantie het opleggen van aanslagen ten laste van niet-natuurlijke personen niet uitgesloten zal zijn.

Bij nadere overweging is de Regeering van oordeel dat het tegen het betrekken in de opcentenheffing van de in artikel 3 lid 1 van gemelde ordonnantie bedoelde belastingplichtigen aangevoerde bezwaar niet behoeft te worden gehandhaafd, omdat het hier — overigens weinig voorkomende — gevallen betreft, waarbij de aanslag van den niet-natuurlijken persoon in de plaats treedt van den aanslag van den natuurlijken persoon, zulks als gevolg van een nalatigheid van de zijde van den belastingplichtige.

1) Bijblad No. 12864.

Waar deze belastingplichtingen het mitsdien zelt in de hand hebben den aanslag van de vennootschap onder firma, enz. te voorkomen, acht de Landvoogd er geen bezwaar tegen te bestaan, indien ook de in artikel 3 lid 1 der ordonnantie op de inkomstenbelasting 1932 bedoelde groep van belastingplichtigen door de lokale gemeenschappen wordt belast.

III. Opvolging van de hiervoren onder I en II gegeven aanwijzingen zou kunnen geschieden door artikel 1 van de verordening tot heffing van opcenten op de hoofdsommen der aanslagen in de landsinkomstenbelasting (vgl. het bij hooger genoemd regeeringsrondschrijven overgelegd Model I) te wijzigen als volgt:

„Ten behoeve van het regentschap (de stadsgemeente, enz.) worden opcenten geheven op hoofdsommen van de in de artikelen 1 en 3 lid 1 der ordonnantie op de inkomstenbelasting-1932 bedoelde belastingplichtigen, begrepen in de voor het gebied van het regentschap (de stadsgemeente, enz.) vastgestelde kohieren”.

IV. Aan den belastingplichtige, die in den loop van eenig jaar het gebied der autonome gemeenschap metterwoon verlaat en zich elders binnen Nederlandsch-Indië vestigt, pleegt ontheffing te worden verleend van de opcenten op de hoofdsom van zijn aanslag in de landsinkomstenbelasting, berekend over de op het tijdstip van vertrek nog niet ingetreden maanden van het belastingjaar.

Daarnaast worden zij, die zich in den loop van eenig jaar, van elders binnen Nederlandsch-Indië komende, in het gebied van een autonome gemeenschap vestigen, veelal aangeslagen in een z. g. aanvullende lokale inkomstenbelasting, waarvan het tarief gelijk loopt met de in die gemeenschap geheven opcenten.

Dezen toestand acht de Regeering minder bevredigend.

Zij acht het gewenscht, dat enerzijds de evenbedoelde ontheffingsmogelijkheid in de opcentenordeningen komt te vervallen, anderzijds de aanvullende inkomstenbelastingverordeningen worden ingetrokken.

Dit zal voor de betrokken landskantoren (de ontheffing wordt door den Inspecteur van Financiën, Hoofd der Inspectie, binnen wiens ressort de aanslag is vastgesteld, verleend) een aanzienlijke werkbesparing beteekenen, terwijl hierdoor ook voor de lokale gemeenschappen een bezuiniging kan worden verkregen, aangezien het voor de aanvullende inkomstenbelasting benodigde belastingapparaat kan komen te vervallen!

Aangezien over het algemeen het bedrag der op de opcenten verleende ontheffing en dat van den opgelegden aanslag in de aanvullende inkomstenbelasting elkander niet veel zullen ontlopen en voorts kan worden aangenomen, dat komen en gaan van belastingplichtigen in een bepaald ressort elkander in evenwicht houden, zullen noch de belastingplichtigen, noch de autonome gemeenschappen door deze regeling bijzonder worden gebaat of geschaad.

In verband met een en ander zijn de lokale besturen uitgenoodigd, de ontheffingsbepaling in de vigeerende opcentenverordeningen (artikel 3 van hooger aangehaald Model I) in te trekken, onder gelijktijdige intrekking van de eventuele verordening tot heffing van een aanvullende inkomstenbelasting van personen, die zich in den loop van het belastingjaar, van elders binnen Nederlandsch-Indië komende, in het ressort vestigen.

Opgemerkt wordt nog dat het uiteraard van belang is dat de intrekking van de ontheffingsbepaling en de aanvullende inkomstenbelasting voor alle lokale gemeenschappen op hetzelfde tijdstip in werking zal treden. Gaat toch de eene gemeenschap aanstonds tot deze wijzigingen over, terwijl een ander ressort de te nemen maatregelen uitstelt, dan zal het kunnen voorkomen, dat een belastingplichtige bij verhuizing reeds geen ontheffing meer ontvangt, terwijl in zijn nieuwe woonplaats nog wel een aanslag in de aanvullende inkomstenbelasting wordt opgelegd, zoodat *dubbel* in de lokale belasting wordt bijgedragen.

In verband hiermede acht de Regeering het gewenscht dat evenbedoelde wijzigingen *met ingang 1 Januari 1937* worden bewerkstelligd. Met het oog op dit laatste is aan de lokale besturen verzocht *vóór 1 October a. s.* te willen mededeelen wat terzake van het onder IV vermelde is of zal worden verricht.

Aanteekening.

Het personeel der Marine en het zeevarend personeel van de K. P. M., dat te Soerabaja of te Makasser is gestationneerd, wordt tot dusver niet in de ter plaatse vigeerende opcentenregeling betrokken, aangezien dit personeel te Batavia wordt aangeslagen in de Landsinkomstenbelasting. Met het oog hierop hebben de stadsgemeente Soerabaja en de gemeente Makasser maatregelen getroffen, waardoor dit personeel in de gemeentelijk aanvullende inkomstenbelasting wordt betrokken, zoodat toch aan de gemeentelijke huishouding wordt bijgedragen. Immers, dit personeel wordt ook te Batavia niet in de lokale opcentenheffing aangeslagen, daar het niet aldaar woonachtig is.

Worden nu overeenkomstig het vorenstaande de aanvullende inkomstenbelasting verordeningen ingetrokken, dan zou deze categorie van belastingplichtigen buiten de lokale heffingen vallen. Daarom heeft het Land zich bereid verklaard dit personeel voortaan aan te slaan in de opcentenheffing van de gemeenschap, waar het betreffende schip gestationneerd is. De vigeerende bepalingen toch laten toe, dat de Inspecteur van Financiën, die te Batavia de kohieren vaststelt, deze belastingplichtigen op afzonderlijke kohieren brengt, welke kohieren dan worden vastgesteld voor het ressort van de gemeenschap waar de belastingplichtige woont (stadsgemeente Soerabaja, gemeente Makasser). De Inspecteur stelt deze aanslagen op de gewone wijze vorderbaar te Batavia, terwijl dan de opgelegde opcenten worden verrekend met het betrokken lokaal ressort.

Deze werkwijze zal niet een alleen aanzienlijke vereenvoudiging met zich brengen, doch zal tevens ten gevolge hebben, dat het te Soerabaja gestationneerde personeel voortaan ook in de opcentenheffing van de provincie Oost-Java kan worden betrokken; aangezien in deze provincie geen aanvullende inkomstenbelasting wordt geheven, dragen deze belastingplichtigen thans niet aan de provinciale huishouding bij, voor welke vrijstelling geen aanleiding bestaat, daar zij, te Batavia aangeslagen wordende, ook niet in de provinciale opcenten van West-Java worden betrokken.